

God en mens

In de serie 'bezieling in poëzie'

15 december 2013

Overweging- 1 Kor. 13, 8-13 God en Mens

De toneelschijver Harold Pinter geldt als een van de onbetwiste meesters in het schrijven van absurd aandoende en daarom zo diepzinnig lijkende toneelstukken. In een daarvan, De dwergen, komt het volgende tweegesprek voor:

Len: *Geloof jij in God?*

Mark: *Wat?*

Len: *Geloof je in God?*

Mark: *Wie?*

Len: *God.*

Mark: *God?*

Len: *Geloof jij in God?*

Len: *ja.*

Mark: *Zou je dat nog es willen zeggen...*

Wat zich hier afspeelt tussen twee mensen, is op het eerste gezicht schimmig en ongrijpbaar, maar wel intrigerend. En toch is het geen dovemansgesprek waarbij er naast en langs elkaar heen gepraat wordt omdat de een domweg niet hoort en verstaat wat de ander zegt. Zoals in het bekende grapje waarbij hardhorende A vraagt : ' *Ga je naar de kerk?* en hard horende B antwoordt: ' *Nee, ik ga naar de kerk!*' Waarop A besluit: ' *O, ik dacht dat je naar de kerk ging!*'

Nee de mensen die Pinter ten tonele voert praten wel met elkaar en bovendien hebben ze het ook over iets. De vraag is hoe gaan ze met elkaar om en waarover hebben ze het eigenlijk? Gaat het nu over het bestaan van God over het niet geloven er in of zijn ze aftastend bezig communicatie te zoeken met elkaar en proberen ze op te helderen wat voor soort relatie er tussen hen beiden bestaat of nog zou kunnen ontstaan. Ik durf wel een parallel te trekken met I Korinthiers." ten dele is immers ons kennen en ten dele is ons profeteren, we kijken met een spiegel in een raadsel". Als een kind voelde ik het. Het is opvallend dat Kor. met het spreken als een kind bedoelt precies deze schimmige onduidelijkheid die onze existentiële werkelijkheid is. De werkelijkheid die wij als volwassenen zo ervaren. Geen echte antwoorden, in het midden latend, onlogisch.Vaag. Misschien ken je dat type gesprekken wel. Enerzijds wordt er wel een belangrijk thema aangesneden, maar dan alleen indirect. Anderzijds wordt er inderdaad over de onderlinge verhouding gesproken, maar ook dat gebeurt slechts zijdelings. Maar hoe meer ik erover spreek, hoe onduidelijker het wordt. Ik ga het maar niet verder analyseren, maar het geeft wel het gevoel van onbehagen weer in de communicatie tussen bijvoorbeeld politiek en burger, of kerklid en hiërarchie en met name kritische groepen en het gezag. Niet altijd dovemansgesprekken , maar moeilijk grijpbare communicatieprocessen waarbij het over hele belangrijke inhouden gaat maar tegelijk ook de relatie in het geding is. Maar constant worden de dingen zijdelings aangeraakt, ondanks het Hollandse rechtstreekse karakter van velen van ons. Hoe vaak overvalt het je niet als individu dat in jou als mens meerder gesprekspartners aanwezig zijn. Beschuldig mij nu niet onmiddellijk van een meervoudige persoonlijkheid, maar als je eerlijk bent kun je immers verschillende stemmen horen opklinken die bij elkaar te rade gaan of met elkaar in discussie zijn. En dat zowel over wezenlijke onderwerpen als over onderlinge verhoudingen. En doorgaans alleen maar zijdelings. Dat meen ik te moeten opmerken als Kor. spreekt over met een spiegel in een raadsel kijken.

In Kor. zit een onverdeeld verlangen naar het dan ten volle kennen, zoals ik ten volle wordt gekend. Het is

het wachten op het volmaakte. Maar dat lijkt onbereikbaar, toch wordt het in ons Evangelie talloze malen herhaald. Het is een ongelooflijk sterk visioen, het twijgje heet Immanuel, het winnen van het licht. Maar als je goed leest zit er ook een soort oplossing in het stuk tekst. de eerste zin is :” De liefde vergaat nimmermeer” en aan het eind “ maar de grootste van deze is de liefde!”. Een echte inclusie als je ooit goed hebt opgelet bij de lessen Nederlands. De inhoud is ingesloten door dezelfde begin en eindzin of bedoeling. Het is een af schilderij. Het is klaar. Dit is je leven. Je hebt van alles gedaan, maar uiteindelijk geldt niets meer, kennis, vreemde talen, zelfs visioenen van ooit een betere wereld.

Maar ik blijf wat staren naar wat dat volmaakte dan zou kunnen zijn, maar als je oplet wordt het niet buiten deze werkelijkheid geplaatst. De eerste aanwijzing is “ van aangezicht tot aangezicht’. Niet meer zijdelings, maar direct, helder en duidelijk. En dat kan je alleen door de liefde. Niet in een later stadium in een andere volmaakte werkelijkheid, maar hier. Ik snap dat de reactie kan zijn. Is dat het nu. Komt ie weer met de liefde aan. Dat hebben we wel vaker gehoord. Maar ik denk echt dat het dan pas begint. Want ik versta de opdracht van de Haagse Dominicus als pogingen om te onderzoeken wat er met ons gebeurt als we onszelf beter leren kennen bijvoorbeeld in het licht van nieuwe wetenschappelijke feiten. Of als we proberen een nieuwe voorstelling te ontwikkelen van God. Persoonlijk ervaar ik het als een voortdurende verkenning van een soort tussenruimte, een overgangsgebied, psychisch en emotioneel. Want waarom moet ik huilen als ik psalmen op melodie van Antoine Oomen zing? Ik weet het niet. Iets raakt mij aan. De ruimte die dan ontstaat moet verkend worden zoals iemand ooit schreef:

*‘ Tussen het landschap en de lucht
ligt een randschap waarheen ik vlucht;
waar mensen opgehouden zijn
en de goden nog niet begonnen ligt,
onaangetast, een klein
en smal gebied, nog onontgonnen
fantasie-en droomterrein.’*

Ik meen dat we het daar voortdurend over hebben. Misschien ook wel het gebied dat voorbij vaart in dat beroemde gedicht van Martinus Nijhoff.

*Ik ging naar Bommel om de brug te zien.
Ik zag de nieuwe brug. Twee overzijden
die elkaar vroeger schenen te vermijden,
werden weer burenen. Een minuut of tien
dat ik daar lag, in 't gras, mijn thee gedronken,
mijn hoofd vol van het landschap wijd en zijd-
laat mij daar midden uit de oneindigheid
een stem vernemen dat mijn oren klonken.*

*Het was een vrouw. Het schip dat zij bevoer
kwam langzaam stroomaf door de brug gevaren.
Zij was alleen aan dek, zij stond bij 't roer,
en wat zij zong hoorde ik dat psalmen waren.
O, dacht ik, o dat daar mijn moeder voer.
Prijs God, zong zij. Zijn hand zal u bewaren.*

Het is de onaangetaste tussenruimte in de vorm van een schip met een zingende vrouw, die voorbij vaart maar die tegelijkertijd alles oplicht, alles aanraakt aan verlangens, aan liefde die nimmer vergaat. Het vaart voorbij, het is er niet altijd, soms even. Jij en ik.

Die tussenruimten zijn het waar je misschien het meeste vindt van betekenis over je nieuwe verhouding tot God.

Ik ben sterk betrokken bij de desparate strijd van de vluchtelingen in de Sacramentskerk aan de Sportlaan. Ik was er al zo vaak geweest totdat ik plotseling mij realiseerde dat ik er altijd aan voorbij had gekeken. Verborgen tussen de bedden en de zelfgemaakte hutjes in de kerk ligt groots en sereen het corpus van het

enorme kruisbeeld dat ooit in de kerk hing. Het mocht op last van het parochiebestuur nooit verplaatst worden. Dus is alles er omheen gebouwd. Tussen de bedden en de altijd draaiende wasmachine ligt Christus. Stil, altijd aanwezig. De vluchtelingen hebben het corpus niet bedekt. Het ligt er naakt en slaapt met hen. Het ontroerde me heftig toen het beeld tot me doordrong. Plotseling was het van aangezicht tot aangezicht.

Prijs God zong zij. Zij hand zal u bewaren. Op zo'n moment geloof ik dat hartstochtelijk.

Henk Baars 15-12-2013

Bij breken en delen:

Zo sterk is de liefde.
Ze gaat met je mee
overal waar je leeft,
overal waar je in dromen spreekt.

Draag ons verder,
breek ons, breek ons pantser,
giet ons uit,
Maak ons sterk voor elkaar.

Veel liefde om in te wonen
vreugde om bij elkaar thuis te zijn,
geluk te delen
met nieuw leven.

U verwachten wij.

Zegen:

Dat ons hart dromen mag,
dat wij elkaar vinden
in die tussenruimte,
uw ruimte.

In de naam van je vader, je moeder,
je dochter, je zoon.

Amen.